

Ő császári és apostoli királyi Felsége

IV. KÁROLY KIRÁLY

huszárezredének egyenruhájában.

A kép nagyhírű akadémiai festő remekművének művészi sokszorosítása.

Ára kerettel együtt (nagysága 55×65 cm) 40 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

2. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 14.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre
Félévre
Negyedévre

30 korona.
10 korona.
5 korona.

A "Világkrónika"-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOK KÜLDÖTTSEGEI A KORONÁZÁSI MENETBEN, ELŐL BUDAPESTI FŐVÁROS KÜLDÖTTEI — Jaltó Gyula fényképe.

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

Csend. Theseus is a kikötő felé néz: mindjárt benn lesznek. Nagy ordítással sok színes csónak és fegyveres bárka evez már eljűk s ott, a hol a tyrsi negyedben a feneczi munkáisten, Melkhart meztelen szobra áll a parton, ott valóban hangyabolyként nyüzsögnek a tolongó ezrek. Harminezrőfős rózóriás és szobor s lábai térdig zöldrozsdásak a hullámcsepástől, felső teste azonban, főként a sugaras haja s fonatos szakállja, még fényesen aranyos; Melkhart a munka jelül tizrőfős ércfűtykőst tart a kezében, a nép e bunkó görcein kapaszkodik a magasba, páran az alkarján, sőt a keze nagyuján ülnek már s onnan hadonáznak, kiabálnak: «etetés! etetés!»... Feljebb a dóri negyed felől azonban, hol a krétai Zeus-templom oszlopai sorakoznak, már oszlik a tömeg: bórpancézós, lándzsás paphlagon és phryg zsoldosok jönnek, csillan a réz a fejükön s a csapat elején a bíboros vezéren még sárgább sisak aranylik. Sebesen érkezik a partra testőreivel s a hogy Melkhart alatt elhalad, a szobor öklén ülők rohögve aposztrofálják: «Taurus, siess már, Taurus vezér, vedd át a Minotaurus elejét!»...

— Theseus, látod-e? oh jaj, hogy lehessen itt nekünk menekvünk? Mondd: hogyan? — Azt nem tudom. De nem is az én dolgom. Az övék oda fenn. Majd ők tesznek általam. Meglesz!

Theseus a magasba néz, — ajkán elhal az emberi, földi mosoly, szemében erősebb lesz az isteni rész. Az, a mely hivatottan érti az Olympus titokzatos nyelvét s illetetten érzi magában a halhatatlanok erejét. «Velük beszél»... sügja a hajónép ájtatosan, — «most az apjával, látjátok? a tenger mélyébe pillant le... persze, mégis csak az apjával a legbizalmasabb, — csitt, elvégezte már, bólint, szólni fog... Theseus!»

A hős csakugyan büszkén bólint. — Velünk az istenek! És nemcsak Apollo segít, hanem városunk királynöje, a szűz Athene is, hisz ő biztatott fel álomban, kérésem a tengerből született Aphrodite támogatását is. Megtettem... hozom szentélyéből az istennő galambját, melyre oly rejtelmes feladat vár itt, — add ide, Myrto, most majd én veszem a hónom alá... Bátorág, leányok, hadd lássalak, — csak ti ketten, Kleon és Diomedes, ti vigyázzatok, valahogy el ne áruljátok, hogy voltaképp nem leányok, hanem kendőzött arezű, szoknyás legények vagytok, kik hősien két nővért áldozatok fel magukat... eh, de mit! nem lesz ez áldozás, gőgös Minos, megbánod te még, hogy mindenáron engem követeltél hetediknek! Am csend most, — csak ezt az egyet még: harmincezen ti bajtársak, jól játszatok az evezős rabszolgák szerepét! hol a pajzsunk, sisakunk? Készen legyen a lándzsánk, kardunk; mutasd csak, Phorbas, emeld fel a kosarak alatti fenékdeshkát, helyes! itt vannak... itt az én orosz-lánfejes arany szabályam is, mely Prokrustes lábait leszelte s a marathoni bikát megölte, — kardom te, csak estig türtőztess még magadat e szegényrejteken, estére kezemből leszel, estére készen légy... hogy mikorra? azt még nem tudom, csak sejtem: bajtársak, általam azt isteni jel fogja tudatni veletek, — ti is készen legyetek!

Csillogó hatvan szem issza mámorosan biztató tekintetét; Theseus azonban máris elővezetőnek öltözött bizalmasához, Phorbashoz fordul és sügja hajlik a fülehez: «oda nézz!» Ép a hegyes érczosokkal ellátott csatahajók mellett sikkannak el, melyeknek aggatott pajszmellvéde mögött pökhendi fekete egyiptomi s lybiai legénység gúnyolódik, — «a hogy mondtam, Phorbas, délután, mikor a tavaszi nap hevénél sulya alatt az egész kikötő alszik, majd lopva víz alá küldöd szerszámos bűvárainkat... csak ezt az egy királyi gályát itt, ezt még nem bántjátok, érted? erre szükségünk lesz...»

Pirosra festett emeletes ezédrusbárka, jól os-

merik ők: e díszhajóján jött volt Minos Athénbe eziden is. Pompázatos egy jármű, belsejét első tyrsi mesterek ácsolták szagos és sokféle színes fából s rakták ki agyar- és gyöngyházdiszszal. Biborsátor vöröslík a tarkára festett árboz mögött s az erősen bordázott oldalokról rojtos szövöttek, babyloni cifra szőnyegek lógnak alá tükröződve az ámuló kék tengervízbe. Az aranypántos hajófar körül fából mívelt játszi delfinek kígyóznak s följük ablakooskás, emeletes házikó emelkedik, melynek lapos teteje virágos keretesként mutat szökőkúttal s szorgosan ápoltság felől, de élethíven bájos elefántesont szobor ez: haja fonott arany, szeme safr, ajka koráll, keble bimbója kincset érő rózsaszín gyöngy... Kinyújtott baljának gyűrűs ujjával a hajó irányát mutatja, jobbján azonban be van hajtva s markában a fenecziak szent jelvényét, a keresztet tartja magasra, de oly fortélyosan, hogy a felette a hajó orrában vigyázó tengerész e fakeszteseként folyton és könnyen szemmel tarthatja. A mi igen fontos, mert hisz e keresztcske közepén üveg alatt piezi tengelyesken egy vékonyka sötét kis pálczika forgolódik, még pedig oly csudásan, oly gondolkodóan tudós tájékozódással, hogy bármire is tévedjen a bárka, ez a pálczika állandóan mindig Boreas felé mutat s így a kapitány sohse tévesztheti el az utat. És e bűvös pálczika, hír szerint, nincs se rézből, se ónból, se elektronérből, de azért mégis érez ez: e kékesfekete, egészen különös és rejtelmes fém, melyet susterő súlyos tömbökben olykor a titánokkal vívó istenek hajtának le a felhőkből a földre, de a mely különben nemcsak Helasban, Krétában, hanem Afrikában, sőt az Anya Ázsiában is ösmertelen az emberek előtt. Egyedül a feketevízi Euxinus tenger mellékén lakó éjszakai khalyb-barbárok s azok a megközelíthetetlen harezos nők, az amazonok ösmerik ezt a minden réznél keményebb ércet; ők hírt szereztek ebből csinálják lándzsáik hegyét s koponyahasító kettős bárdjaikat. És ezt az ösmertelen új fémét ők avasnak hívják... nagyon óvják a titkát! Csakis a tyrsiak ügyességének sikerülhetett e bűvös érc egy-más apró darabocskáját kérekeríteni... Nézik nagymódon a lassan evező athéniek, ám a Theoris hamar tovastiklik s már a rabszolgakereskedők árbozerdeje mellett halad. Veszekedő üzerek közt búsan állnak ott a hajók fedélzetén a lánczolt és szíjjazott kezű barbárok: neurok, kremniek, agathyrosok, thyssagetak... tagbaszakadt erős óriások, olyikért tíz bikát is ajánlanak a lármás eserekereskedők... Theseus vár, míg egészen a közelükbe ér, aztán hirtelen oszlopként egyenesedik ki; szemében isteni erejének a lángja gyúl s e lobbanó fény egyszerre magára vonja az éledő, meglepődő, már is reménykedő barbárok ezernyi kék szemét. Mind rá néznek s ő, Theseus, jelbeszédes két kezét emelve, úgy tesz, mintha béklyót: szíjját vagy lánczot szakítana szíjjal... többször, többfelé mutatja ezt, majd a napra néz s szemével a napnak az égen követendő pályájára hívja fel a figyelmet; jelentősen int: «majd akkor, ha a nap nyugat felé hanyatlik, akkor készen legyetek...» A barbárok szem-sugara mint a kilőtt nyíl mind az athéni hős felé villan, ajkukon értő mosoly játszik, béklyóik alatt rengeteg izomzatuk rángatózik, — boldogan, hívón, szófogadóan bólintanak... Theseus Phorbasa néz: «íme itt már a kész seregem, mit Apollo küld nekem...» Alj! megérkezünk, búcsúzzatok; ti balga tizenhármán, sohse aggódjatok, de azért tegyetek úgy, mintha szörnyen sirnátok...»

Zökkenés, a Theoris megáll, ép a réz Melkhart kolosszus lába alatt vonja be fekete vitorlaszárnnyát. Az agg Menesthes a prytanokkal s áldozatokkal a partra lép, emeli már kezét ábrázoló elefántesont jogarbotját s ép nagy rhétori gondallal szónokolni készül... Felesleges! Taurus vezér, egy alattomos szemű, fehér húsú, testes ember, ki nyilván nagyon büszke a bikaerejére s a fényes fekete szakállára s egyáltalán szívesen játsza a szépember szerepét, főként Pasiphaé királyné mellett... Taurus félrelöki az agg Menesthest s durván veszi birtokba paphlagonjaival s az asszony palota pohosaival az emberadót. A zsoldosok a hét ifjút tapogatják, nines-e rejtett fegyver rajtuk? a pohosok a leányok szépségét vizsgálják szakértőn, — «friss falusi arezok» — sügják helyeslően, — «egészséges jó paraszttér...» Taurus is mohány, ledéren tapogatja őket, megesípi a sikoltó Myrto arcát, — kaczag erre a bámuló tömeg s a fenn a Melkhart-bálvány öklén ülő suhanczok vígan és szemtelenül ordítják le: «vigyázz Taurus, királynéd féltékeny lesz!»... A vezér dühödten pillant fel: «pimasz esőcselék!»... de nem nagyon mer a könnyen lázadó, kényeztetett és szeszélyes tömeggel kikötni, fojtott dühével inkább a hét ifjú felé fordul. Csattan már ostroma, hogy csűrhe-ként hajtja őket, midőn egyszerre szájtátva áll meg a Theseus rávilámló szeme előtt. Leereszti a korbácsot:

— Ki vagy te?!

— Senki. Egy a hét közül. Előre. Vezess. A Minotaurushoz!

Szinte parancs e szó, bőszi Taurust; kardot ránt, de paphlagonjai lefogják:

— Uram, élve kell a Minotaurus lakomájára vinned őt!

Dühödten kaczag:

— Igazatok van... Merodakhra, Baal-Hammonra és az üldöző Nebrothra esküszöm: inkább a Minotaurus fogai morzsolják ezt az otromba attikai parasztot! Előre!

Indulnak. Kétszer heten kettősen sorakoznak a leányok, ifjak s magasra tartva a gypájával átkötött olajágat, zengő szép jóni nyelvükön az Apolló-hymnusba kezdenek bele. S menetük szalagocskája fehérén úszik a városban át velük tóduló ezrek tarka nagy emberfolyamában...

II.

A LABYRINTH.

Mennek Amnisos főútcáján, a tengerbe rohanó Kairatos patak partján, vonulnak a domb-lejtőn fel az alabástrom palotaváros, Knossos felé. És a hogy egy a nagy emberfolyam így hegynek felfelé folyik, azért semmit se veszít az árja erejéből, ellenkezőleg, mintha erősödne a sodra: a mellékutczák Adonis-ünnepesei, ezeknek bakháns seregei nagy zajongva mind ide torkollanak, az athéni áldozatok menete után rohannak. Az Apolló-hymnus vad lármába fül bele... Mennek, elmennék az oszlopok nagy nyílt étkező csarnokok mellett, hol Minos ingyen eteti morgó népét; elhaladnak a Zeus-templom előtt, hol azt a gyerekformájú nagy fekete követ imádják, melyet Zeus anyja, Rhea a férjének, a gyermekeit örökké megevo Kronosnak csúsztatott a szájába, hogy a kis Zeust az apjától megmentse... Telvék a lapos háztető néppel; minden szem Theseusa tapad, — a férfiak kajánul örülnek: «hatalmas lat lesz a Minotaurusnak!» a nők inkább sajnálják: «kár érte!» s virággal dobálják. Virágos zúdul az Ishtar-templom lépcsőiről is az athéni hős felé, — e lépcsőkön a szerelemistennő fátyolruhás szent papnői állnak, tárt karokkal hívóan intenek, sirva toporzékolnak: «kegyelem! kegyelem! annak az egy szépnél!»... Biboros hordszékéből Taurus bőszi kacajjal fordul vissza s már-már nyilat vonat a paphlagon ifjakra, hogy a Theseust siratókat megbüntesse. A hős maga azonban mind e mozgalmat észre

A KIRÁLYI PÁR KORONÁZÁSI DISZBEN. — Veres A. Pál felvétele a budai királyi palotában a koronázás után.

se veszti; ő a feléje forduló társak esdeklő szemét csitítja s mindenek felett a himationja alatt remegő galambra figyel. Párszor lopva kézbe veszi: nem akar-e már elszállni? Nem, a galamb halk turbékolással mereszti kereső szemét, de még mindig hiába forgatja okos fejcsékéjét, — nem látja azt, a kit nyilván látnia kellene... Tovább! Az emberfolyam torlóda árad fel a dombtetőre: amott vakít már a sokemeletű alabástrom palota a tavaszi káprázatban. De egyelőre még nem oda mennek, — a galamb berzenkedni, röpdösni kezd a Theseus hóna alatt... A menet örvénylő fordulattal jobbra tódul s hőkölőgye folyik a knossosi színház felé.

Köröskörül a magasban versengő kék hegybástyák, melyeket a mesze ezüstlő Ida hőköpenyes csúcsa győz le... itt lenn a lábuknál minden védett, szelíd a táj: élvezetesen lusta a halmok hullámlása, — a völgyvonal oly pihegőn bájos, akár a szunnyadó Aphrodite keble-hajlása. Igazi Boldogok Mezeje ez, úgy is hívják tyrsi nyelven: *Elousim*, vagy a hogy a hellének ejtik: *Elysion*, — édeni kert, melynek zöldjét sáfrányvirág sárgítja s tüzes gránátbimbó pirosítja, — az aranybarna bérczoldalon melázó fekete ciprusok hallgatnak, a kékes olajligetekből pedig ringó pálmák nyúlnak ki s a czirogató zephyrrrel zizegve sugdosódnak. Ide, ebbe a kertbe küldte be Minos király az ő építőmesterét, a találékony elméjű Daedalt, hogy e szép helyre az istenekhez méltó szépet alkosson. És Daedalus, minek utána felépítette a Minotaurus lakul szolgáló fortélyos útvesztőt, a híres Labyrinth-templomot, ide is jött s elgondolván, hogy a kincses Krétának sok minden szépsége közt mégis csak a Minos [kegyelt Ari-

adne leánya a legszebb: havas márványból e beszédes kezű és játszi lábú hercegnő számára épített a knossosi Elysionba tánczshelyet. Óriás színpad ez, mely köré lépcsőzetes tölösorok emel-

kednek a közönség tízezrei számára... a múlt tavaszon az Adonis-ünnep alatt itt lejtett apja s a nép gyönyörűségére az isteni Ariadne. Adonis ibolyakoszorús, színes márványszobrába állt a színpadon s a királyleány annyi hévvel, oly kérélelő szépen tánczolta el neki a feltámadását ünneplő szerelmes nő örömét, hogy — szemtanúk szerint — az élettelen márvány erei lüktetőn kezdtek pirosodni, a szobor megmozdult s kő karja ölelőn Ariadne után nyúlt... de azt is mondják, hogy ugyanekkor lenn a városban a Mindenek Anyja Kybele is féltékenyen mozdult meg szentélyében. Szobrá izzadni kezdett, mintha ki akart volna törni kőformájából: a Nagy Istennő nyilván nem tűrhette, hogy földi nő kísértse így az ő Adonist s lesújtott a Minos isteni szerelemre törő vakmerő leányára. A Korybant-papok hallották s rémülten ismételték a haragvó istennő szavát: «bűnhődj, büntetlek, Ariadne; esze hagyja el azt, a ki téged szeret s téged hagyjon el az, a kit egyszer majd te szeretsz!»... S a fenyték első része mindjárt ott nyomban a színházban valóra vált, — Kybele nyilván az örület lehelletét fújta a leány tánczában gyönyörködő férfiakra: egymást kezdték gyilkolni ezek bódulatukban s vérről szennyezték be az Ariadne tánczshelyét. Minosnak kellett közbelépnie; zokogva, haborodottan tiltotta el leányát a véstánczhoz, túlgönyörű tánczról... attól fogva nem is mernek itt tánczolni többé, legfeljebb a nép mulattatására rendeznek krétai divat szerinti bikaviadalokat. «Az lesz most is, pletykálják a menettel tipegők, — «hat bikát ölnék meg a bikatejű Minotaurus tiszteletére, de ezeknek húsát nem ő, hanem mi, a nép, kapjuk...»

FERENCZ JÓZSEF OTTÓ TRÓNÖRÖKS A KORONÁZÁSKOR VISELT MAGYAR ÖLTÖZETBEN. — Veres Gyúky.

(Folytatás következik.)

SIMOR-FÉLE OLAJTARTÓ.

A KORONÁZÁSI KINCSEK.

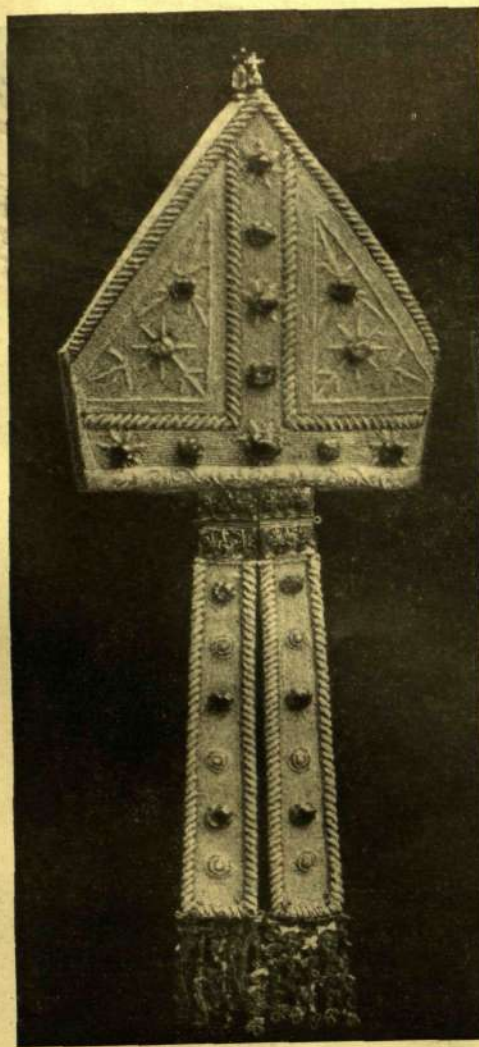
A magyar koronázás nagy közjogi és nemzeti jelentősége mellett fényével és pompájával is kiemelkedik a többi nemzetek hasonló szertartásai közül, s nemcsak ezeréves alkotmányunknak, hanem ezeréves műveltségünknek és művészetiünknek is tanúsítójá.

A koronázáson látott festői díszmagyarok a magyar viselettörténetnek eleven illusztrációi voltak. A pazar ékszerek a régi magyar ötvösség fejlettségét hirdették (az egyik Mikes grófné Árpádházkorabeli karpereczet viselt). A koronázó primás által használt ruhák és szelvények művészetiileg mind jelentős darabok s — az új kehely kivételével — az esztergomi kincstárból kerültek ki, melyhez

fogható gazdag templomi gyűjtemény nem sok van a világon s mely ékesen hirdeti a magyar primások áldozatkésztségét és művészet iránti érzékét. Kimagasló művészi értékkel bír az ugyane kincstárban őrzött eskü- és apostoli kereszt is. A koronázó templomban felállított trónkárpit, a Hollós Mátyás trónkárpitja pedig bizvást mondható a legszebb renaissance brokát-szővetnek. S művészettörténetileg ezeknél is jelentékenyebb a szűkebb értelemben vett koronázási jelvények közt a szent korona, a palást és a jogar. A koronát és a jogart mult számunkban mutattuk be, most a palást képét adjuk, lemondva az igénytelenebb s későbbi, XIV., illetve XV. századi országalma és kard közléséről.

A koronázási palást keletkezésének pontos idejét és körülményeit latin felirataból ismerjük, mely magyar fordításban így hangzik: «E miseruhát készítette és a Boldogságos Szűz székesfehérvári templomának adományozta 1081-ben, a 14. indictióban (tehát ez év szept. 1. előtt) István király és Gisla (Gizella) királyné. Az arany- és színes selyem-szálakkal hímzett palást tehát eredetileg templomi czélt szolgált. Eredetileg zárt, harang formája volt; mai nyitott alakját valószínűleg Mária Terézia koronázása alkalmával nyerte. A feliratnak a készítőkre vonatkozó részét fentartással kell fogadnunk, mert nem valószínű, hogy a hímzésben maga a király is részt vett volna. Annál kevésbé kételkedünk Gizella közreműködésében, legalábbis addig a fokig, hogy a munkára felügyelt, a mely körülmény a mellett is bizonyít, hogy a palást Magyarországon készült. Stíljé bizantini-kus, ha nem is tisztán bizánczi jellegű, a mi viszont arra mutat, hogy — s ezt számos más emlék is bizonyítja — az első királyaink idejében Európa nagy részéhez hasonlóan nálunk is uralkodó bizánczi művészet hazánkban már korán önnálló jegyeket fejlesztett. Említésre méltó, hogy a gazdagon díszített paláston az első magyar királyi pár alakja is előfordul.

Az eskükereszt is az Árpádok korából, a XII—XIII. századból származik. Román stílusban színaranyból készült, sodrott arany szálakból (filigrán) alakított díszítésekkel, gyöngyökkel és drágakövekkel ékes. Középen, kristály alatt Krisztus keresztfájának egy darabkáját foglalja magában. Talpa, lába, lapított gömb alakú gombja (nodus) új, 1684-ben, Pázmány érseksége alatt s minden bizonyítással az ő rendelkezésére készült s ugyanez időből való a kereszt közepére, elől és hátul alkalmazott két zománczos lap is. Az új talpra a réginek három tojásdad alakú filigrános lemezét erősítették. A filigrános technika hazánkban nagyon

A HERCEGPRIMÁS ÁLTAL HASZNÁLT INFULA
A XV. SZÁZADBÓL.

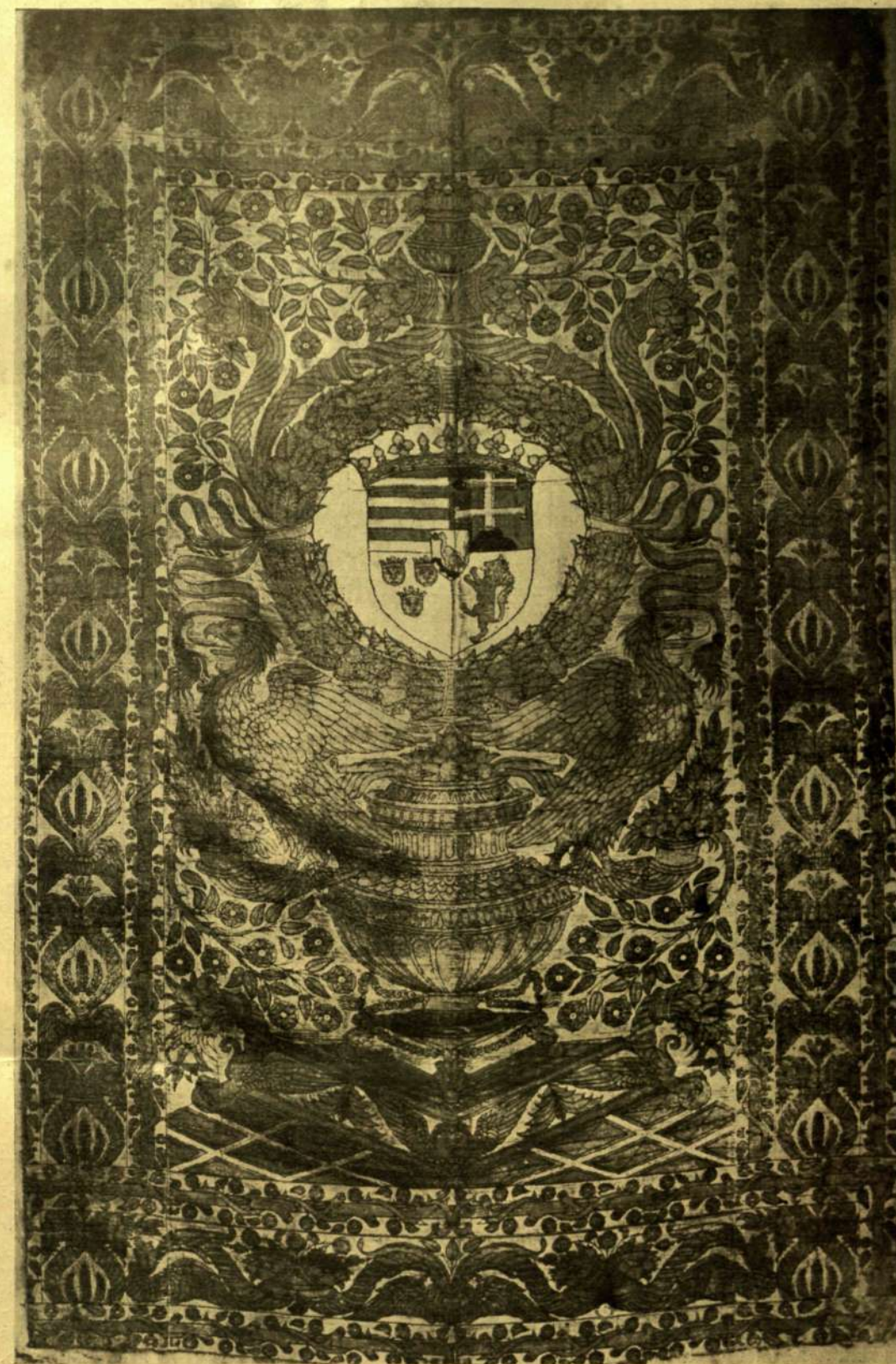
el volt terjedve s belőle fejlődött a sajátosan magyar sodrony-zománczos díszítési eljárás. Az egész alkotás kétségkívül hazai munka.

Idegenből származott hozzánk az apostoli kereszt, mely az olasz renaissance ötvösség egyik legszebb, stílusban egyik legtisztább emléke. Előlapját a fölfeszített Megváltó alakja s Máriát, János evangelistát, Magdolnát és a jelképes pelikánt ábrázoló négy más öntött dombormű díszíti, hátlapján pedig öt nyílós lemez foglal helyet. Megállapításunk szerint a bolognai Francesco Francia ötvös és festő műve s valószínűleg Estei Hippolit primás megbízásából, a XV. század végén készült (gombja s alsó szára Simor primás idejéből, 1875-ből való). Azelőtt egy másik, ma már elveszett

keresztet vittek a királyok előtt az apostoli jelleg kifejezése gyanánt. A mait a XVIII. század végéig a királyok és primások előtt egyaránt hordozták, a mikor Batthyány József bíbornok az utóbbiak részére külön keresztet készíttetett.

A mostani koronázáson először szerepelt trónkárpit szövete arany brokát s rajza zöld selyem-bársony szálakkal van beleszőve, a körvonalak között pedig hurkolt aranszálak töltik ki. Középet Hunyadi Mátyás címere foglalja el, melyet pompás renaissance-díszítmények zárnak körül. Firenzében szőtték s rajzát — mint öv. Hampelné valószínűvé tette — Mátyás egyik kedvelt művésze, Benedetto da Maiano szolgáltatta. Később Bakócz Tamás a Mátyás címere fölé a sajátját varratta, melyet csak újabban távolítottak el róla. Ily módon a régi czímer színei élénkebben maradtak fenn, a mi nagyban emeli a kárpit művészi hatását. Ez a hatás valóban megkapó. A hatalmas méretű szövet arany alaptónusába a selyem-bársony-nal szőtt körvonalak halovány zöld reflexeket lopnak, — mintha holdvilág játszanék a tenger tükrén; a fény e nyugtalan hullámzásából úde erővel emelkednek ki a megóvott czímer színei. A czímer körül a brokát aranya is frissebb maradt, — mintha dícsény sugárzanék a hollós czímerpajzsából. A rajz, a sasoktól őrzött díszes vázából kiindulva könnyed sietséggel fut végig a kárpiton s dús bőségszarúkkal, libegő szalagokkal, folyondárokkal, vadrózsá galyakkal hinti tele. A vonalvezetésnek ez a könnyedsége és eleganciája csak firenzei kéztől származhatik; a halmazott motívumokban végig így megőrizni az egységes stílust, sehol ki nem zökkenni s a sokféleségben ily egyensúlyt tartani: csak a firenzei Quattrocento művészetétől telhetett. E pompás szövetet Bakócztól az Erdődy grófok örökölték s ma is ők őrzik Galgóc várában. Fennmaradt miseruhává szabott iker-darabja is, melyet I. Ferencz József vett meg a foyinczai (Bosznia) francziskánus kolostortól s ajándékozott a budai várkápolnának.

A hercegprimás koronázási ruhái közül a *casula* (miseruha) gyöngyökkel díszített aranybrokát, melyen a mustrák körvonalait sodrott aranyfonalak adják meg. A XVI. század végéről származhatik s Szelepcsényi, majd Simor primások megújították. A *pluviale* (papi esőköpeny); vecsernyeköpeny) XVIII. századi munka s ezüst brokát arany hímzéssel ékes. A gyöngyökkel kirakott és drága kövekkel díszített *infula* (püspöksüveg) még go'ikus s a XV. század első feléből származhatik; alsó szegélye újabb, valószínűleg 1791-ből származik, a mikor a süveget gróf Keglevich Frigyes nagyprépost, makáriai cz. püspök rendelkezésére Würzinger Máté nagyszombati szabómeister megjavította (1861. Szeitovszky primás rendelkezésére is javították). A primás, a főváros közönsége iránti figyelemből a koronázáson azt a pástortbotot használta, melyet Simor János félszázados áldo-

MÁTYÁS KIRÁLY TRÓNKÁRPITJA.

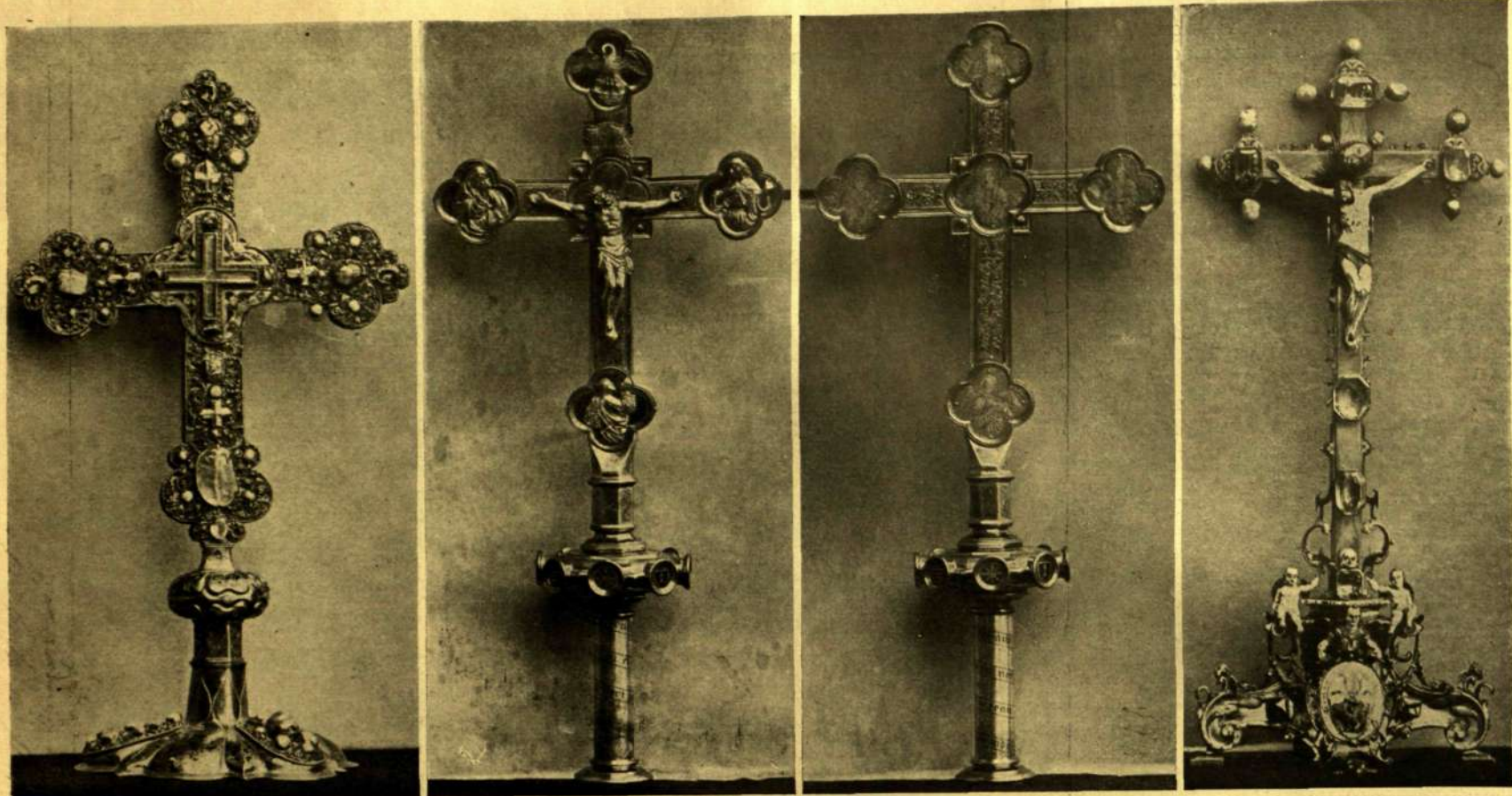
A CSERNOCH-FÉLE KORONÁZÁSI KEHELY.

AMBRUS FŐHERCEG PRIMÁS ÁMPOLNA TÁLCZÁJA.

SZENT ISTVÁN PALÁSTJA.

1. Az eskükereszt, a melyre a király esküdt. — 2—3. Az apostoli kereszt, melyet a király előtt vittek. (2. előlap, 3. hátlap). — 4. Szelepcsényi primás béke-feszülete, melyet csókra nyújtottak a királyi párnak.

zárságának emlékére Budapest katolikus hívei 1886-ban ajándékoztak a jubiláns bíborosnak. Zitterbarth Károly budapesti műhelyében készült. Formában nemes, díszitményeiben és technikájában régi magyar motívumokhoz nyúl vissza; gazdagsága szemkápráztató, 300-nál több drágakő ékesíti. A primás hordozható keresztjét és a koronázási olajtartót Simor rendeletére, kedvenc művészenek, Lippert Józsefnek rajza után új-gotikus ízlésben készítették. A két mise-ámpolna (ampulla, bor és víz tartására szolgáló kanna) és a hozzátartozó tálcza vert ezüstből való, domborművekkel díszített és ékkövekkel kirakott barokk-stílusú

munka, s remeke az augsburgi ötvösségnek; Károly Ambrus főherceg, primás ajándékaként kerültek az esztergomi kincstárba. Pompás darab a *pacifical* (békefeszület), melyet a primás a koronázáson csókra nyújtott a királyi párnak. Szelepcsényi primás rendeletére a XVII. század második felében tömör aranyból, korai barokk stílusban készült. Zománcztechnikája hazai eredete mellett szól.

A koronázási misén használt kehely a legifjabb a koronázási kincsek között. Csernoch primás bőkezűségéből Zutt tanár készítette. Vert ezüstből való, talpa és gombja elefántcsont, zománcz és drágakövek díszítik. Föl-

építése eredeti és egyéni, mint a zseniális iparművész minden munkája. S e mellett kort képvisel, a mi korunkat, mint a hogy az eskükereszt, az apostoli kereszt, a csókfeszület is a maga korának ízlését fejezi ki. A legszebb modern kehely, melyet nem régi mintalapok vérszegény ábráiból tákoltak össze. Most majd bevonul az esztergomi kincstárba, a többi koronázási kincsek közé s a mint minden jelenből múlt lesz, egykor a XX. század iparművészetének méltó emléke gyanánt fog szerepelni.

Gerevich Tibor.

AZ UTOLSÓ SZÓ.

Nem igaz, hogy az entent kormányainak jegyzéke, a melylyel a mi békeajánlatunkra válaszolt, enyitva hagyta az ajtókat további tárgyalásokra, mint a hogyan ezt angol és olasz lapok hirdetik. A válasz ajtót nem nyitott a tárgyalásoknak, legfőleg talán egy lyukat, a melyen átújhatnánk, hogy további kegyes meghallgatásért kísérletezzünk. Arra azonban, hogy ilyen módon lépünk be, nem érezhetünk hajlandóságot. De még kevésbé okát annak, hogy most már a megindult folyamat aktáit lezártak tekintsük.

Ez úgy hangzik, mintha logikatlanság, sőt ellentmondás lenne. De ebben a következtetésben harmonia van a körülményekkel. Tekintsük csak a jelenségeket. Az a dühös tiltakozás, a mely az ellenséges papir-erdőben a mi javaslatunk ellen viharzott és a melynek a szelét nyilván a legilletékesebb helyekről dirigálták, az állásfoglalás megokolásául egy nagy argumentumra hivatkozott. Arra a biztos meggyőződésre, hogy a mi erőnk a kulmináció pontján immár túl jutott. Sikereink lendülete a kiharadvadó gyertya utolsó nagy lobbanását jelenti. Ezért nyújtjuk a jobbkant, megelégni a csapást, a mely föltétlenül a földhöz sújtana bennünket. A nagy *Nem* heteken át fogalmazódott — de megtörtént a visszalökés is, sokkal dühösebben, semhogy méltóságosnak vagy fölényesnek lenne tisztelhető. De a kísérő zene a fináleban egészen más karakterű, mint volt az ouvertureben. Ott az volt a motívum, hogy az elfogadás a holtbiztos győzelem elszalajtása lenne, most arról szól a dal, hogy beismerése lett volna a vereségnek.

De szól ez a zene még világosabban is. A biztos győzelem előfeltétele: a békeajánlat visszautasítása, megtörtént. Minek kellett tehát most következnie? Nyilvánvaló: a biztos győzelem-

nek. Am erről a győzelemről nemcsak a harc-téren, hanem a muzsikában sincs szó. Macin, Braila, a Dobrudza elvesztése után az entente papiros-ütegei nem a küszöbön álló nagy, döntő, sorsforduló győzelemről dörögnek, hanem a boszú gondolatán tépelődnek. Nem az ő rettenetes boszújukon, a mely reparálás, kárpótlás és elégtétel lesz nekik. Hanem azon a boszún, a melyet kényelmetlen sejtelmek szerint mi fogunk állani a hetyke gorombaságokkal meg-
rakott kosárért. És töprengésük forró izgalma-ban nemcsak tanakodnak rajta, de szelid új-mutatásokkal is szolgálnak ez elmaradhatatlan megtorlás leghatásosabb irányában. Az angol lapok azt a szilárd meggyőződésüket fejezik ki, hogy Hindenburg következetes marad és Oroszország teljes leverésében keresi ezután is a döntést. A francia *Civrieux* őrnagy viszont abból az aggodalmából nem csinál titkot, hogy a központi hatalmak Olaszországra fognak mérni egy szörnyű csapást.

Ez a muzsika autentikusabb visszhang a mi ajánlatunkra, mint az a válasz, a melyet az ellenséges hatalmak kormányai nyújtottak át a mi jegyzékünkre. Ez beszél azok helyett a cenzúra által betömött szájú hírek helyett is, a melyek a moszkvai súlyos zavargásokról, az olasz és a francia lakosságnak a kormányaik ellen való szikrázó elkeseredéséről suttognak. Mert egy óriási következtetés elháríthatatlanul érvényesült a békeajánlatnak. A háborúért való felelősség kérdése 1916 deczembere óta tisztázva van, 1916 deczembere óta az a felelősség, ezt lehet mondani, egyénileg az entente kormányfőiről és azoké a parlamenti többségeké, a melyek velük szolidaritást vállaltak. Ez pedig nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy a háború ez államok belpolitikai kérdésévé vált. A nagy világviszony megdöntése lényegében kormányok sorsába komprimálódott és ezek krízisében vált elintézhetővé.

Ez egy óriási lépés a kibontakozás felé. A diagnózis kész és hiteles. Megállapított, hogy a háború forrása az entente birodalmaiban az a kormány, a mely a hatalmat kezeli. A mi ezután a harcok sorsában következik, e kormányzatok folyamán. Trepov, Lloyd George, Sonnino, nemzeteik legtündöklőbb nagyjai, ha Brusilov, Haigh, Cadorna meg tudják változtatni a hadiszerencse irányát. De ezek halálra szánt gonosztevők, ha a további harcokban parancsolt katonáik tovább is csak vereséget és gyászt vásárolnak kiömlő vérükön hazájuknak.

A helyzetnek ez a nagyméretű kialakulása és egyben meggyorsulása először is restituált egy dühös igyekezettel tagadásba vett igazságot. Nevezetesen azt, hogy a háború sorsának a harctéren kell eldőlnie. A milyen kétségtelen az, hogy a mostani angol, francia és olasz kormányok élete és halála a harctér eseményeinek fonalán függ és a szerint lett élet vagy ha'ál, a mint onnan siker vagy új kudarc híre érkezik, olyan kétségbe nem vonható az is, hogy e kormányok válsága krízise lett magának a háborúnak is. Ezek a kormányok és a háború kölcsönösen egymáshoz vannak láncolva és együtt kell meghalniok. E háborús kormányok után az *ő programjukkal* másik nem következhetik.

A háború élete tehát kormányok halandóságába redukálódott. A milyen nyilvánvaló volt, hogy ezekkel a politikusokkal, a kik a győzelemre esküdtek föl, épp oly lehetetlen békét kötni, mint a milyen lehetetlenné vált számukra a győzelem: olyan világos, hogy utánuk csak azok következhetnek, a kik a helyzet megítélésében szemben állottak velük. A kik már akkor elleneztek a háborút, a mikor még se megsejnalva, se elvesztve nem volt. Ezek még nem jutottak hozzá, hogy az első szót kimondják, de amazok már kényszerültek, hogy kimondják az utolsót.

Szóló Zsigmond.

ZÁSzlóSRAK AZ ORSZÁG ZÁSzlóIvAl.

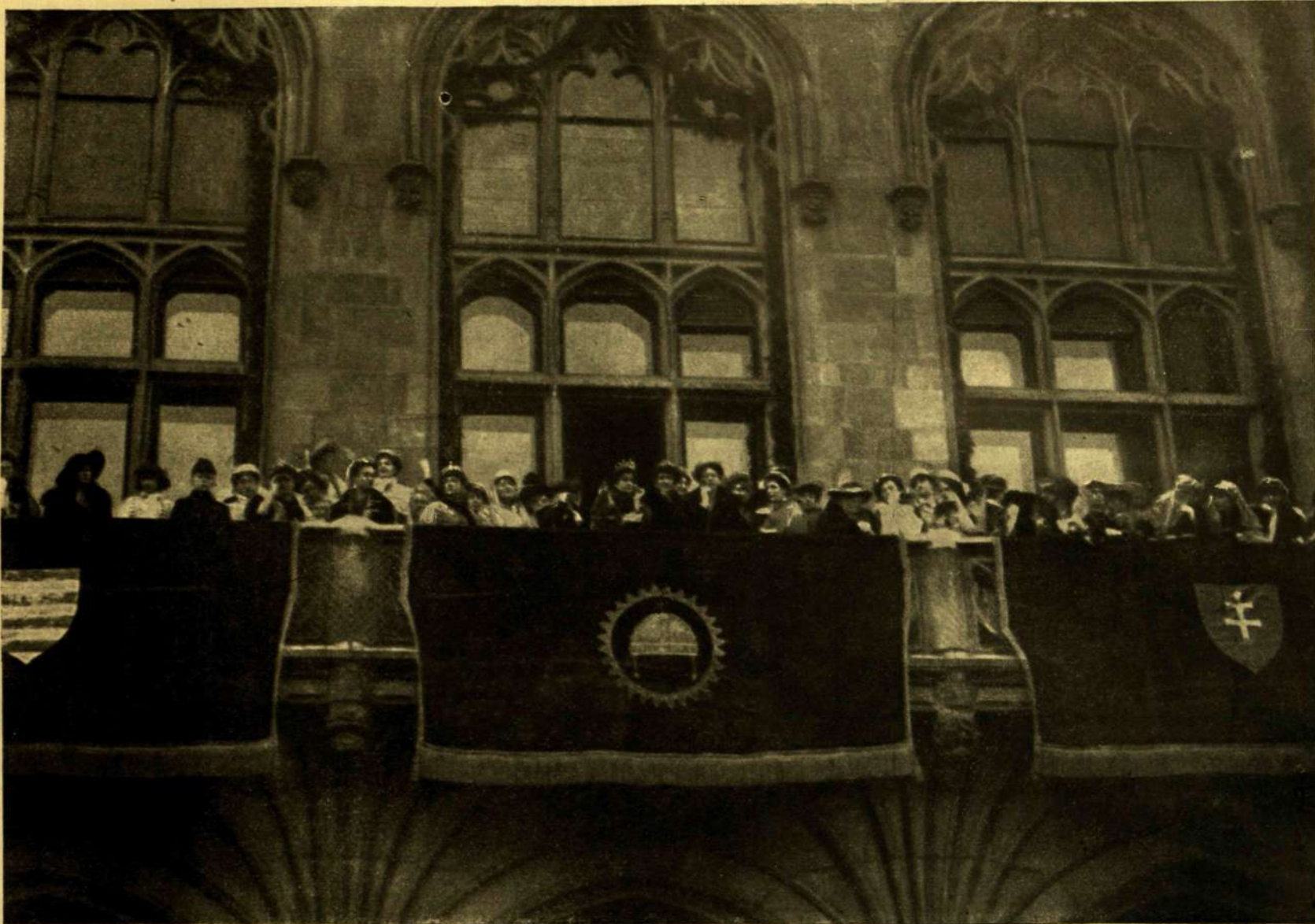
A VÁRMEGYÉK KÜLDÖTTSEGEI ZÁSzlóIKKAl.

KÉPEK A KORONÁZÁSRA. — Jaitz Gyula főviselet.

IV. KÁROLY KIRÁLY KORONÁZÁSI KARDVÁGÁSA.

Kacziány festménye.

FŐURI HÖLGYEK A PÉNZÜGYMINISZTERIUM ERKÉLYÉN.

A KORONÁZÁSRÓL. — Jelfy Gyula főlvétele.

A MARQUISNÓ SZERELMES LEVELEI.

Irt a BRAUN LILY.
(Folytatás.)

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Páris, 1772 augusztus 8.

Bájos Delphine, magának már a merő gondolata is bűnössé tud tenni a legnagyobb bűnben: hogy gavalléri szavamat megszegjem. Vagy van-e valami nehezebb egy fiatal ember számára, mintha szíve imádottjánál a szerelmi követet kell játszania?

A mint látja, alávetem magamat kötelességemnek és megküldöm Önnek a herceg levelét. Szabad-e mégis remélnem, hogy legalább a hála érzésével fog reám gondolni, a mely nincs minden melegség nélkül.

A luxemburgi hercegnő bálján viszont fogjuk látni egymást. Még ha azzal vádol is, hogy Frigyes Jenő baráti jogait ezzel megsértem, be kell vallanom, hogy a szívem már most dühög az örömtől. Ha igaznak bizonyul, hogy maga is részt vesz a színházi előadásban Madame Rochechouart-nál, akkor mindent el fogok követni, hogy a szerelmes szerepét vállalhassam. Ha a baráti hűség megtiltja is, hogy úgy hódoljak Önnek, a hogy Ön iránti csodálatom kívánna, a költő parancsa legalább a színpadon fel fog menteni ez alól a nehéz kötelességem alól.

Montbéliard Frigyes Jenő herceg Delphinehez.

Montbéliard vára, 1772 szeptember 29.

Drága Delphine, levélkéje az elragadtatás mámorába ejtett: Ön megbocsát nekem! Persze, ha újra meg újra elolvasom, akkor az a négy szó: «már nem haragszom Önre» elveszti ezzel a hozzátétellel: «mert itt csodaszép» — azt az édes csengést, melyet annyira, de annyira szeretnék adni nekik! De nem akarok tőprengeni, nem akarom engedni, hogy tért nyerjen az a gondolat, hogy az Ön megbocsátása nem érzelmének melegségéből, hanem a feledés hidegéből

fakad... «Mi Etupes Versailles kertjeivel, mi Montbéliard Párisal szemben» írja Ön és bálokat és álarozos ünnepeket, operát és balletet varázsol elem zűrzavaros forgatagban. Volnék oly kegyetlen, hogy jobb szeretném olyan kolostorban tudni, a melyet Laroche asszony álmodott Önnek, ha magam is — alig merem kimondani, a miben még hinni is alig merek — nem tartoznám néhány hónap múlva ama boldogok közé, a kik a szép Delphinének hódolhatnak.

Emlékszik még Montjoie marquisra, a kit merev méltósága miatt XIV. Lajosnak neveztek? Az Ön kedves atyjával ő is vendégünk most s én magamban megkövettem őt a tréfáért, a melyeket reá csináltunk, mert ő beszélt rá a herceget, hogy vigyen magával engem, mikor Versaillesbe megy tisztelegni. A régi francia nemesség képviselői — úgy mond az öreg marquis — idjében kell hogy sorakozzanak a dauphin körül, a kinek egyszerűségét és jámborságát nem győzte dicsérni s a királyi házzal szövetkezett fejedelmek ifjabb fiainak az ő szolgálatába kellene állaniok.

Kell-e még mondanom, imádott Delphine, hogy nem a dauphin és erényei iránti érdeklődésem vonz Párisba? De a város minden csábító öröme, melyeknek lerajzolásába Guy barátom nem fáradt bele, elhalványul egyetlen pillantás előtt az Ön szeméből, a melyet végre megint remélnem szabad.

Attól félek azonban: ezek a fekete csillagok türelmetlenül futnak el vágytól és szerelemtől diktált soraim fölött. Hiszen sohasem tudom: emberi szemek-e, tükrei egy érző szívnek vagy gyémántok, a melyek ugyan visszavürozzák az egész világ fényét, de mégis csak kövek!

Ujságokat szeretne hallani a hazájából. A württembergi herceg legutóbbi hosszabb tartózkodásáról az Eremitageban a nővérem már bizonyára írt Önnek. Nagyon visszavonultan élt, hogy az uralkodás gondjait kipihenhesse. Mulattatásárá Bécstől hozattunk táncosnőket. A «Medea» című balettet játszották Noveretől, a mely minden nézőt elbűvölt. A herceg saját-

kezüleg drága ajándékokat osztott ki a leányok között.

Az ő és a nagyszámú többi vendég tiszteletére aztán nagy falusi lakodalmot volt tervbe véve. Az apám az etupesi káplán útján közhírré tette, hogy tíz fiatal leánynak egy-egy disznót ajándékoz, ha most férjhez mennek, az anyám pedig már kilátásba helyezte az idilli ünnepélyt a vendégeknek. E helyett — mit gondol, mi történt? Az aratók vezetőinek egyike kijelentette a mielőbbi elhatározást sürgető udvarmesterünknek, — a vendégek már nagyon kíváncsiak voltak — hogy a férjhezmenendő leányok és házassalendő legények a nagy élelmiszerhiány miatt azt határozták, hogy nem fognak házasodni. «A disznót megennék az adók és a gyermekeink éhen halnának» — tette hozzá a szemtelen ember.

Vendégeinket hajtóvadászattal kárpótoltuk a falusi ünnep elmaradása miatt. A terület roppant nagy volt és még az öreg Condé herceg sem hibázott el lövést, pedig reszkető kezével alig tudja már tartani a puskát. Persze, szorosan a csőve elé is hajszolták az állatokat. Aztán sátrak alatt volt a vacsora a szabadban. Nagy feltűnést keltett ez alkalommal az óriási néger, a melyet Montjoie marquis afrikai utazásáról hozott magával. Csak az ékszer, a mit aranyban és drágakövekben magán hordott, úgy mondják, száz-ezreket ér, holott csak egy kis töredéke a marquis vagyonának. Velünk egy időben fog Párisba érkezni és elárulom, hogy Önnek, mint régi barátja leányának értékes gyöngysort szánt, a melyet egy indiai fejedelemtől szerzett.

A nővérem megmutatta neki az Ön miniatűr-képét, a melyet még mindig nem tudtam tőle elkunyorálni. «Milyen ártatlan szépség!» mondta a marquis csodálattal. Én hallgattam, mert különben meg kellett volna mondanom, hogy a kép kevésbé hasonlít, hogy ön ezerszer csinosabb.

Látja, drága Delphine, ha még annyira komolyan megkísérlem is, hogy másról beszéljek, mint Önről, a tollam, a mely még nem tanult

meg udvari frázisokat formálni, a melyekről a szív nem tud, mindig visszatér gondolataimmal Önhöz. De ha még oly hű is a tollam, mégis alig bírom kivárni az időt, mikor az élő szó fölőlegessé teszi.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Páris, 1772 december 28.

Egy madrigál miatt, a melynek vonatkozás-teljes gyöngédsége miatt Chevalier Boufflers is megirigyelhetne, meg legyek rabolva, bájos Delphine, az Ön jelenlétéről! Oh, Sainte-Mathilde anya, be fogjuk önnek bizonyítani, hogy nem járja, apáczáskáit így kommandirozni! Kerüljön bármibe, az én imádottnak részt fog venni a Hôtel du Chatelet álarozos báljában. Ne homályosítsa meg tehát szemének fényét egyetlen könnyvel sem.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Páris 1772 december 30.

Minden rendben van. Néhány Louis d'Or átragyog minden szentség fényén és felpattant minden kolostorajtót. A nővérem, a ki ezt a levelet odadugja Önnek, meg fog mondani minden székségeset. A kis kerti kapunál várni fogja Önt a hordozó-szék, a mely kevéssel előbb Clarisset vitte a bálba. A vesélytelen hazatérésről biztosít Sainte-Mathilde anya félelme a kísértetektől. És az én lovagi szolgálatom díja?

Altenau János Delphinehez.

Páris, 1772 december 31.

Kedves kis grófnóm, mivel csak szigorú őrei egyikének jelenlétében, feszesen és szertartásosan tudakozódhatom hogyléte iránt s a tegnapi éjjel eseménye után sok mindenféle mondanivalóm van az Ön számára, a mit Önnek különben senki sem mond meg, azért becsémpeszem Önhöz ezt a levelet.

Ez volt aztán a véletlenek találkozása, méltó arra, hogy La Harpe könnyű rímekben, Boufflers kecses elbeszélésben írja le.

Sötét éjjel; nagy fehér pelyhek lebegnek hal-

kal le a földre, hogy lassanként ragadós sárrá alakuljanak át. A Rue de la Sévenél egy férfi fordul be a sarkon, a lámpást a köpenye alatt félig elrejtve. Óvatosan körülnéz, aztán fel-emeli a lámpást, majd egy másik jön utána, egy harmadik, aztán egy hordozó-szék, a mely sűrűn befüggönyözve inog a hordozók között. Gyorsan mennek, mintha menekülnének. Valami homályos gondolat arra kényszerít engem, a ki találkozom velük, hogy visszaforduljak és ugyanazon az úton menjek velük visszafelé. Hirtelen megvilágosodik előttünk az ég, vérpirosra színeződik; a hordozók megijednek és földre teszik terhüket. Egy pillanatra egy rizsporozott fejecske tűnik elő a függönyök között, egy sötét szempár mered ki rémülten. A hirtelen felismerés felvillanásával érint engem. A szolgák durva szavakkal kergetik vissza a hordozókat kötelességükhöz. Előre mennek; én most már megbabonázottan szorosan a hordozó-szék mellett maradok. Aztán — micsoda tomboló zaj zúg felénk: harangok zúgása, a mely mintha minden égtáj felől százszoros visszhangot keltene, közben trombitajelek és folyton dagadva, emberi kiáltozás. Elértük a Pont Neufot, a Szajna már pirosasra van színezve, mint napkeltekor, jobbfelől pedig lángok csapnak fel az éghez, mintha fel akarnák robbantani sötét boltozatát.

— Eg a Hotel de Ville! — rikoltja mellettünk egy vénasszony. — Gyermekem, gyermekem! — kiáltja kétségbeesve egy másik és a tűz felé rohan.

— Kis-ánym — kiáltja egy férfi és kiragadja az egyik szolga kezéből a lámpást.

— Senki se tud bejutni a házba! A betegek elégnek! Négy száz beteg!

Meredten állunk. És a kis hordozó-szék megnyílik és a borzalmas éjszaka kellős közepén feltűnik egy fényalak. Fehér selyemmel körülfolyna, rózsaszínű rizsporos fejecskején, arany cipők gyöngéd lábain. Meztelen karjai, gyermeki nyaka fénylenek a sötétben.

Ugyanabban a pillanatban a híd felől lassan jönnek felénk, halkán, csak nyögéstől kísérvé; a nyomorultak egy menete, a rongyosoké, félig mezteleneké, meredt szemmel, láztól égő arczeal. A lábaik alig bírják. Az egyik a másikkra támaszkodik, ott a halvány kis lány az aggastyánra, a kinek kísérteties vonásaiól már kivilágít a halál és a boldogtalan nő, kinek arca egy eves seb, az ifjúra, kinek kialudt szemei nem látják már a tűzfényt. Néhányat, a ki nem tud járn, társai a szenvedésben félig visznek, félig vonszolnak. Két férfi, a kinek maguknak is remeg a térde, egy leányt tart a karjában s úgy vonszolják magukkal.

Epen védőleg akarom karomat fölemelni az ingadozó fényalak fölé — mikor ő kiragadja magát és máris a menekülők között áll. Köréje gyülekeznek — durva szavak hangzanak — a nyakán lévő lánc felé nyulnak — de ő már nem reszket.

— Itt a hordozó-székem a leány számára — kiáltja. — Hordozók, ide! — teszi hozzá parancsolóan — A l'Abbaye aux Boisba!

Mindenki engedelmessékedik, senki se nyúl hozzá, minden szó elnémul. És aranyos cipőjében, fehér selyem ruhájában Delphine grófnő megy visszafelé a ragadós sárban a kolostorba. Egyre súlyosabban nehezedik a karomra, hallgat és minden kérdésemre csak a fejét rázza. Csak a kapu előtt áll meg, tágra nyílt, aggodalommal teljes szemmel néz rám:

— Igazán van ilyen? Valóban?... Nem álom volt?

A büntetése enyhe lesz, kis grófnóm, mert az irgalmasság műve föloldotta bűne alól a jámborok szemében. Mindazáltal marad elég ideje gondolkodni. Először nézett a valóságnak szemébe, a melyet elrejtettek előtte magas taxusbokrok és kolostorfallak mögé, a melyeken fölül még selyem függönyöket is vontak az ablakokra, sűrű fátolt a szemére. Valóság ez, Delphine grófnő, nem álom! Ama nyomorultak közül, a kiket látott, százan és százan elpusztultak a lángokban, de ennek a szörnyű végnek

A KORONÁZÁSI JELVÉNYEK VISSZASZÁLLÍTÁSA A MÁTYÁS-TEMLOMBÓL.

A «Vasárnapi Ujság» főlvétele.

számára. Tovább' északra a cs. és kir. csapatoknál nem voltak különös események. A nyugati harcsteren vihar és eső következtében a harci tevékenység csekély volt.

HALÁLOZÁSOK.

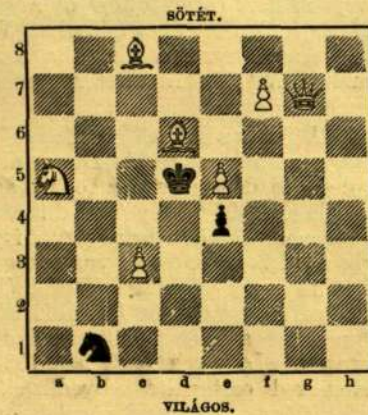
Elhunytak a közlebbi napokban: RADISICS JENŐ, miniszteri tanácsos, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, 60 éves korában, Budapest. 1887 óta volt az Iparművészeti Múzeum igazgatója s ezóta mindig vezérszerepet játszott a magyar iparművészeti mozgalmakban. Az ő munkásságának eredménye a múzeum Üllői-úti palotája, szervező és gyűjtő munkássága, szakértelme és finom ízlése pedig a múzeum szerény kezdeteiből mai gazdagságig való fejlesztésében vált nagy kulturális értékké. Iródmunkát is dolgozott s ezekkel nem egyszer kereste fel lapunkat. Előkelő, művelt egyénisége sok tisztelőt szerzett neki nemcsak idehaza, hanem külföldi szakkörökben is. A Kerepesi-úti temetőben temették el nagy részvét közt. — KELEMEN MÁRTON, ny. m. kir. erdőmester, a kolozsvári honvédegyetem alelnöke, az utolsó kolozsvári 48-as vörössipkás, Kolozsvárott. — Kővecsesi és danosházi DÁNOS TAMÁS, mérnök, 1848–49-iki tüzemester, 84 éves korában, Munkács. — SZÉKELY PÁL, Gömör-Kishont vármegye volt főszolgabírája, megyebizottsági tag, a csetneki evangélikus egyház elnöke, 81 éves korában, Csetneken. — ERSEKUTYÁR SZOKOLAY EMIL, földmívelésügyi miniszteri nyug. osztálytanácsos, Zemplén vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 68 éves korában, Sátoraljaújhely. — Fegyverneki és kunhegyesi KÁNTOR ENDRE, a Szent Mihályról nevezett kolozsvári római katolikus plébánia-templom főesperes, a pápai Benemerenti arany érdemkereszt és a koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa, 72 éves korában, Kolozsvárott. — Csák KÁLMÁN, Kiskunfélegyháza város nyug. tisztelbeli főjegyzője és anyakönyvezetője 64 éves korában, Szentesen. — SCHMOLL JÓZSEF, az esztergomi főkapitány nyug. rendelkező tisztje, 63 éves korában, Rákossigeten. — BONCZA MIKLÓS, a Magyar Közigazgatás című szaklap szerkesztője, volt országgyűlési képviselő, Pestszentlőrincen. — BOXHORN VILMOS, kereskedelmi tanácsos, a nyitrai takarékpénztár igazgatóságának 18 év óta tagja, 63 éves korában, Budapest. — BARÓ DR. BRAUWEHR-ROSENZWEIG NÁNDOR, nyug. császári és királyi tábornok, a harmadik osztályú vaskoronarend tulaj-

donosa stb. Budapest. — Hankusfalvi HANKUS IMRE, gyógyszerész, salgótarjáni egyházközség, megyebizottsági tag, Budapest. — NÖBL LILÁS, adóhivatali pénztárnok, 57 éves korában, Mezőtúron. — SCHNEIDER IVÁN, építész, 44 éves korában, Budapest.

Gyarmati Dáni Nándorné, szül. magyarországi Korda Erzsébet, 81 éves korában, Budapest. — ÖZV. GOLDBACH FERENCZÉ, szül. Kirsch Józsa, 77 éves korában, Budapest. — ÖZV. SZŐKE ANTALNÉ, szül. Bolyó Mária, 70 éves korában, Budapest. — Dr. ERŐS SÁNDORNÉ, szül. Heller Amália, Budapest. — ÖZV. LAKY LÁSZLÓNÉ, szül. Bekits Riza, 64 éves korában, Budapest. — SZOBALHÓI PÁLMAY JÁNOSNA, szül. felsőméraipostoharich Horváth Mária, 37 éves korában, Budapest. — MÉTH ÁRMINNÉ, szül. Weisz Regina, 58 éves korában, Budapest. — BAKOLEZY BORBÉLY ENDRENÉ, szül. nádasi Sárközy Pólics, 24 éves korában, Nagykőrösön.

SAKKJÁTÉK.

3039. számú feladvány Lindquist O. E.-től Stokholm.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

3037. számú feladvány megfejtése Schlechter Károlytól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fe5—e7 f7—f5 2. Vh6—f6? matt
1. ——— K e5—d4 2. Fe7—f6? matt

Helyesen fejtették meg: A «Budapesti Sakk-kör» (Budapest). — Hoffbauer Antal (Léptővár). — Kintzig Ró-

bert (Fakert). — Székely Jenő (Győr). — Bácsi Péter (Budapest).

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 64-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmel-lékleteket is ad, több színben művészi-eg ki-vitt képeket.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyed-évre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhiva-talába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám kül-dendő.

Szerkesztői üzenetek.

Memento stb. Szép és nemes gondolatai nem az igazi költői szellem szárnyán emelkednek fölé; a kifejezés erejének fogyatékossága miatt táradtan vánszorognak.

Eljőn. Imerlek élet stb. Nincs igazi mondanivalója — csak erőlteti a nyelvet, mégse tudja az olvasót maga val ragadni.

Mignon dalai. Már sokszorosan le vannak fordítva magyarra és pedig összehasonlíthatatlanul jobban is.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 50. számában közölt kép-talány megfejtése: Egy fecske nem csinál nyarat.

Feloldó szerkesztő: Holitsy Pál.

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat, Egyetem-utca 4.

Mercur Váltóüzleti Részvénytársaság

BUDAPEST, V.,
Alapítók 10.000.000 korona

Fürdő-utca 3.

Fiókok: Budapest, Pozsony, Szabadka. Érdeklőségek: Debrecen, Marosvásárhely. Ujvidéken Vig Vilmos és Társa.

Alapítóintézet: K. k. priv. Bank & Wechselstubben Actiengesellschaft „MERCUR“, Wien.

Az alapítóintézet alapítókéje 60 millió korona.

Tartalékalapok 30 millió korona.

Váltók leszámítolása.

Hitelek nyújtása.

Financirozások.

Értékpapírokat, zálogleveleket, járadékokat és részvényeket a legelőnyösebb árfolyamon veszünk és adunk. Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálunk. Az értéktőzsdei magánforgalomra vonatkozó jelentéseinket díjtalanul küldjük.

TAKARÉKBETÉTEKET 4%-al kamatoztatunk.

Az intézet kiadásában megjelenő **Mercur Évkönyvből** megtudható, hogy bármely sorsolásnak alá-vetett értékpapír kibocsátatása óta kisorsoltatott-e, anélkül, hogy a nyeresége beváltatott volna. Ára 4 korona. A «MERCUR» pénzügyi és sorsolási szaklap előfizetőinek ingyen.

Vadászat

200 drb hatos vagy nyolcas sörrel töltött teljesen kész töltényt (Cal. 16.) adok tiszteletdíj fejében annak, aki nekem a jövő időnyre egy jó apróvad vadász-erület nyílni, nem nagyon messze a fő-városától és vasútiállomással. Szíves ajánlatok a NIMRÓD kiadóhivatalához, Bpest, IV., Egyet-m-utca 4. intézendők.

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa** ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN. Gyúszesetben ruhafestés feketére és egyon-ruhák tisztítása soronkívül.

2-ik kiadásban **TORMAY GÉCILE** három nyelvre lefordított nagysikerű regénye

Ember a kövek között

A Franklin-Társulat kiadása

Ára 4 korona

Kapható minden könyvkereskedésben

Használhatatlan FOGSOROKAT

film és esztétikumok, higany, ezüst-papírhulladékokat, zálogszedőket veszek:

Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.

A KULTURA ÉS TUDOMÁNY legújabb kötete:

BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA

Irtta

Dr. JERUSALEM VILMOS

A harmadik német kiadás után fordította

SCHÖPFLIN ALADÁR

Tartalma:

I.
A filozófia jelentősége és állása.	IV.
Metafizika vagy ontológia.
II.
A propaedeutikus (elő-készítő) diszciplínák.	V.
Az esztétika útjai és céljai.
III.
Ismeretkritika és ismeret-elmélet.	VI.
Etika és szociológia.

Ára kötve 2 kor. 40 fillér.

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben.

Szép keblet

és tiszta rózsás fehér bőrt Schröder-Schenke János által.

Az én «JUNO» szőrmén alkalmazásánál eltűnt vagy

FEJLETTEN KEBEL

4-6 hét alatt szép telt alakot nyer.

PETHÜDT KEBEL

pedig visszanyeri előbbi telte-

gét és ruga-

nyosságát.

Különböző hasz-

nálkodó. Ára

K 680. Ered-

mény és ártal-

matlanság biz-

tosított.

Dr. med. Funke

M. R. így ír:

«JUNO» kitűnő

és összehason-

líthatatlan a női mell kifejez-

tésére és megszilárdítására.

Székülés diszkrét utánvét vagy az önmagáé dőre való beküldésével.

SZÉPÉSGÁPOLÁSI INTÉZET

V. U. Schröder-Schenke

Wien, 1/48. Wollzeile No. 15.

A háborús helyzet megértéséhez
nélkülözhetetlen kézikönyv a

ZSEBATLASZ

1917. évre.

HUSZONKÉT

igen érdekes földrajzi, kül-politikai, közgazdasági, statisztikai és háborús vonatkozású cikkel, nyolc kisebb, négy nagy színes térképpel és színes grafikonokkal.

Ára 3 korona 60 fillér.

A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása.

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrásy-út 21. és a

Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-u. 4., valamint minden könyvkereskedésben.

viszünk
a mamának
egy valódi

KÜRTI

BOX KENŐCSÖT
mert attól a legfé-
nyesebb a cipő és a
bőr puhítja.

Kinek van szeplője?

Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arczán?
Az használja teljes bizalommal
Rozsnyay Szeráj arczenőcsét.

mely egyedül szer az arcz tisztításával, szeplők, miteserek, pattanások eltávolítására. Használatára az arcz pár nap alatt bársöny-puhára és hófehérre változik. Egy kis tégely ára 50 fill., nagy tégely 1.00 K. Rozsnyay Szeráj arczzenőcsét. Rozsnyay Szeráj arczzenőcsét. Rozsnyay Szeráj arczzenőcsét.

Készíti: Rozsnyay M. gyógyszerlára, Arad, Szabadság-tér 8.

Megjelent
a Vigszinház nagysikerű
ujdonsága

MOLNÁR FERENC FARSANG

3zínű három felvonásban.

Ára 4 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben.

AZ AËRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és
eredeti fényképfelvételeket kö-
zöl. A léghajózás eseményeiről,
ejlődéséről és céljairól kitűnő
és könnyen érthető népszerű
cikkek tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók
a léghajózás és repülés hadi
alkalmazásáról írott közlemé-
nyei, valamint az ifjúság szá-
mára külön fenntartott kisrepülő-
gépek (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld

Budapest, I. ker., Rétke-utca 46. sz.

Ő császári és apostoli királyi Felsége
IV. KÁROLY KIRÁLY
 huszárezredének egyenruhájában.

A kép nagyhírű akadémiai festő remekművének művészi sokszorosítása.

Ára kerettel együtt (nagysága 55×65 cm) 40 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
 Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

3. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
 HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 21

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
 ára 40 fillér.

Előfizetési
 feltételek:

Egészévre — 20 korona.
 Félévre — 10 korona.
 Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika”-val
 negyedévenként 1 koronával
 több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
 határozott viteldij is eszolandó.

A PUTNA VÖLGYE, MELYNÉK BIRTOKÁÉRT MOST NAGY HARCZOK FOLYTAK, HÁTTÉRBE A HÖLGYES CSÚCS.

Jelky Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk főlvétele.